

Рец. на кн.: *Karczmarzewski A. Pieczęci gmin jednostkowych z okresu Galicyjskiego.* – Rzeszów, 2006.

Дана робота є каталогом, до якого вміщено 868 відтисків печаток галицьких міст, сіл, громад, зібраних у фондах музеїв та архівів Сянока, Ярослава, Ряшева, Варшави, Любачіва, Ланьцута, Кросна. Частина з цього матеріалу репрезентує населені пункти нинішнього Сокальського р-ну Львівської обл., решта – польські та українські етнічні землі Підкарпатського воєводства Республіки Польща. Печатки датуються кінцем XVIII – 30-ми рр. ХХ ст. Робота складається із вступу, власне каталогу та списку печаткових зображень. Опису сфрагістичних пам'яток передують стисла нотатки про населений пункт – назва (історична та сучасна), кількість населення, будинків, конфесійна характеристика.

Сам спосіб викладу інформації упорядником викликає ряд зауважень. Так, в аналізі легенд відсутня епіграфічна складова. Дослідивши печаткові відтиски та самі матриці, дослідник ані в списках, ані у вступі не вказав, яка кількість із досліджуваного матеріалу є відтисками, а яка толоками. Описуючи печатковий відтиск із відповідною фоторепродукцією, автор чомусь часто зазначає, що то є матриця.

А. Карчмажевський також не пояснив, чому зібрав та упорядкував матеріали саме з тих архівних збірок та колекцій, що репрезентовані у каталозі. У той час, як не взято до уваги, приміром, сфрагістичні колекції проф. М. Гумовського в Головному архіві давніх актів у Варшаві, А. Шнайдера у Державному архіві м. Кракова (відділ на Вавелі), в яких широко представлені сфрагістичні пам'ятки Галичини. На жаль, не зазначено документів, які супроводжують печаткові відтиски, але водночас згадується про факт їх наявності.

Автор при описі легенд припустився багатьох помилок, неухважно передаючи карбовані написи українською мовою, при чому не завжди навіть ідентифікуючи її як українську. Так у кількох випадках зазначає просто – *cyrylica**. Наприклад, на печатці карбовано “ДУБРІВЦІ РУСКИ”, а упорядник подає “ДУБРЕКІ РУСКИИ”, на печатці – “КОСТАРІВЦЯХ”, в описі – “КОСТАРШВЦЯХ”. Помилки трапляються навіть у передачі німецьких слів. Так, слово “GEMEINDE” (нім. – громада) автор у дивний спосіб передає як “GEMENJE.”

Чомусь на печатці с. Белхівка (Сяніцький повіт) у руці, що виходить з хмар, автор угледів сніп збіжжя: “...rysunek ...niewyraźny, przedstawia, prawdopodobnie snop zboża”.

Варто зазначити, вдале групування дослідником сфрагістичних сюжетів за абетковим принципом. Із загального ряду помітно, що найбільш репрезентативним сю-

* Така ситуація є непоодинокую. Досить часто в археографічних виданнях польські дослідники не розрізняють українську мову від білоруської та російської.

жетом є сільськогосподарські знаряддя. А найбільш популярним зображенням виявились коса у поєднанні з граблями та коса із навхрест поставленими граблями та серпом.

Завершується праця рубрикою “Мотиви, що виступають на печатках”. Автор нарахував понад 70 різновидів печаткових сюжетів. Значну групу складають геральдичні мотиви (шляхетські герби, герб королівства Галичини і Лодомерії, міські герби, руський лев), архітектурні (мури, брама, будинки, дзвіниця, костюл, млин, вітряк), зброя (спис, лук, меч, шабля, стріла), рослинні (яблуко, квіт, листя, комиші), агіографічні та християнські мотиви (святі, ангели, Око Провидіння, півмісяць, серце, ягня, хрести – православні, латинські, мальтійські), світ тварин (олень, баран, кінь, корова, коза, бик, ведмідь, пес, рак, вуж, вовк, віл, заєць, жаба, геральдичний лев), світ птахів (півень, гусак, орел, пава, сокіл, сова). Автор представив фотокопії всіх печаток, що потрапили до його уваги.

На тлі браку подібного роду публікацій, які містять значний український початковий матеріал, ця праця є довгоочікуваним археографічним виданням із сфрагістики галицьких міст та сіл, і попри всі огріхи має важливе значення для розвитку українського печаткознавства.